

Dosarul nr. 2ra-1597/2022
2-22015459-01-2ra-04112022

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (M. Hanganu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (A. Mironov, L. Caraianu, S. Gubenco)

ÎNCHEIERE

18 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Topciu Nicolai și de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Topciu Nicolai împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 iulie 2022 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a ț ă :

La 03 februarie 2022, Topciu Nicolai a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea sumei de 100 000 de lei din bugetul de Stat al Republicii Moldova pentru compensarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 30 ianuarie 2019, Inspectoratul de Poliție Ceadâr-Lunga a pornit urmărirea penală în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal. La 10 noiembrie 2020 a fost recunoscut în calitate de bănuț, iar la 10 februarie 2021, a fost recunoscut în calitate de învinuit pe cauza penală nominalizată, fiindu-i înaintată învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal.

La 17 mai 2021, prin ordonanța procurorului, procesul penal de învinuire a lui Topciu Nicolai a fost încetat, fiind scos de sub urmărire penală în legătură cu aceea că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4) din Codul penal.

Reclamantul a menționat că, în urma efectuării urmăririi penale în privința sa și tragerii ilegale la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe psihice

semnificative, astfel, consideră că statul este obligat să compenseze prejudiciul moral cauzat în forma legală stabilită (prin intermediu compensației în echivalent bănesc). La aprecierea prejudiciului moral și stabilirea cuantumului prejudiciului moral este necesar de a lua în considerare factorii, care au determinat gradul și caracterul prejudiciului, care i-a fost cauzat și anume gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit, durata urmăririi penale și rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea lui, consecințele caracterul și gravitatea suferințelor psihice.

Cu referire la gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire reclamantul a fost învinuit, acesta a invocat că infracțiunile imputate aparțin categoriei infracțiunilor grave, ceea ce permite ca acestea să fie considerate semnificative din punctul de vedere al posibilelor consecințe nefavorabile pentru el ca persoană atrasă la răspundere pentru săvârșirea lor. Aceste infracțiuni în calitate de pedeapsă prevăd privarea de libertate pentru o perioadă lungă de timp, care ar trebui privită ca o potențială amenințare reală pentru libertate și inviolabilitate personală.

A mai indicat reclamantul că, durata generală a urmăririi penale a durat o perioadă de timp începând din 30 ianuarie 2019 și până la 17 mai 2021. Astfel, atragerea la răspundere penală i-a limitat în mod semnificativ nu numai libertatea de mișcare dar și posibilitatea de a călători în străinătate.

A declarat reclamantul că rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea lui, consecințele acesteia și acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii, exprimate prin învinuire publică în comiterea infracțiunii, au determinat un număr mare de oameni din jurul său să aibă o atitudine negativă față de el.

A susținut că mărimea compensației pentru prejudiciul moral depinde direct de gradul de vinovăție al făptuitorului. Suferințele care i-au fost provocate ca urmare a influenței psihologice din exterior au dus la privarea de oportunitatea realizării obiectivelor și dorințelor sale.

Reclamantul a mai declarat că în loc să-și continue viața normală și să-și facă lucrurile obișnuite o perioadă îndelungată de timp, a fost nevoit să restabilească ceea ce a fost pierdut, din cauza, comportamentului vădit ilicit al persoanelor de răspundere care reprezintă interesele statului. Astfel, o compensație bănească în sumă de 100 000 de lei va fi proporțională a celor suferințe, încălcări și incomodități pe care a fost nevoit să le suporte în urma săvârșirii acțiunilor ilicite în privința sa.

Prin hotărârea din 13 mai 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată.

S-a încasat da la bugetul de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Topciu Nicolai suma de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea de chemare în judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 20 mai 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere apel prin care a solicitat casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

La 01 iunie 2022, Topciu Nicolai, reprezentat de avocatul Jecov Nicolai, a declarat apel prin care a solicitat casarea în parte a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

La 13 iunie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova, a depus cerere apel prin care a solicitat casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

Prin decizia din 21 iulie 2022 a Curții de Apel Comrat, au fost admise cererile de apel depuse Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Topciu Nicolai, reprezentat de avocatul Jecov Nicolai și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, casată hotărârea din 13 mai 2022 a Judecătoriai Comrat, sediul Central și pronunțată o decizie nouă prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată și s-a încasat de la bugetul de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Topciu Nicolai suma de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea de chemare în judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că, în cadrul examinării cauzei, reclamantul nu a prezentat probe convingătoare, care ar confirma argumentele sale, că în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală i-au fost cauzate suferințe psihice și prejudiciul moral în mărimea solicitată. Mai mult, s-a constatat faptul că reclamantul nu a fost reținut și în privința lui nu a fost aplicată măsură preventivă. Astfel, colegiul a constatat că încasarea sumei de 100 000 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat, nu poate fi admisă în mărimea solicitată. Or, ținând cont de durata urmăririi penale, gravitatea faptei imputate lui Topciu Nicolai și reieșind din probele prezentate, instanța de apel a stabilit în mod obiectiv cuantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral.

A menționat Curtea de Apel Comrat că, încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei, este proporțională prejudiciului care a fost suportat de către reclamant și poate servi drept compensație suficientă pentru suferințele psihice și fizice suportate de către Topciu Nicolai în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii. Astfel, ținând cont de circumstanțele indicate, de principiul despăgubirii echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, de suferințele psihice pe care le-a suportat Topciu Nicolai, de cursul procesului penal privind învinuirea acestuia în săvârșirea infracțiunii consideră că suma de 10 000 de lei va constitui o despăgubire echitabilă a reclamantului în urma atragerii ilicite la răspundere penală.

La 30 august 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 21 iulie 2022 prin care a solicitat casarea hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat normele dreptului material și aprecierea probelor a fost arbitrară. În materialele cauzei lipsește o dovadă a faptului că reclamantul s-ar fi plâns, sau ar fi înaintat o cerere organelor competente de comiterea pretinselor ilegalități, în scopul atragerii acestora la răspundere în temeiul art. 306 din Codul penal pentru pretinsa tragere la răspundere penală a persoanei nevinovate. Astfel, acțiunile organului de urmărire penală au fost perfect legale, necontestate de către Topciu Nicolai, la etapa corespunzătoare, or, în lipsa temeiului statuat în art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, prejudiciul pretins a fi cauzat reclamantului nu este reparabil în sensul legii date.

Consideră recurentul că, instanța de apel eronat a menținut hotărârea instanței de fond, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de

aplicabilitate ale prevederilor Legii nr. 1545. Astfel, instanța de apel nejustificat a menținut hotărârea instanței de fond, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr. 1545. Prin urmare, prejudiciul moral în sumă de 10 000 de lei, în mod eronat a fost dispus de a fi încasat, în condițiile în care nu sunt întrunite condițiile expres prevăzute de lege, prin prisma Legii nr. 1545.

Menționează recurentul că este necesar de a fi stabilit prin probe pertinente și concludente, dacă a existat în mod veridic un prejudiciu, ce justifică necesitatea acordării de satisfacții pecuniare, în cuantumul respectiv. Mai mult, instanțele judecătorești inferioare, la emiterea soluției judecătorești, nu au evitat subiectivismul inerent evaluării mărimii despăgubirilor acordate și nu au menținut echilibrul între interesele individuale ale persoanei și interesele generale ale întregii societăți.

La 02 septembrie 2022, Topciu Nicolai, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel din 21 iulie 2022 prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel nu a apreciat în mod corespunzător circumstanțele cu privire la cauzarea suferințelor morale constatate și atestate prin probe. Cu privire la pretenția privind stabilirea prejudiciului moral, a relatat că, cuantumul încasării urmează a fie rezonabil și trebuie determinat ținând cont de natura acțiunilor pârâtului, de gradul și formele de încălcare a drepturilor personale nepatrimoniale, consecințele sociale asupra persoanei, severitatea și durata suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei.

A menționat recurentul că, la stabilirea cuantumului compensației pentru cauzarea prejudiciului moral, instanța de judecată urma să ia în considerare caracterul acțiunilor intimatului, durabilitatea acestora, gravitatea suferințelor morale cauzate și consecințele acestora, precum și alte circumstanțe care nu au fost efectuate în mod integral.

La 16 septembrie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 21 iulie 2022 prin care a solicitat casarea hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a invocat că, pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond și în instanța de apel, reclamantul nu a prezentat probe care ar confirma argumentele sale că în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, i-au fost cauzate suferințe morale.

A mai invocat recurentul că în privința reclamantului nu a fost aplicată măsura preventivă de către organul de urmărire penală, or, Topciu Nicolai nu a avut de suferit moral.

La 08 noiembrie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copiile cererilor de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 170).

La 15 noiembrie 2022 Topciu Nicolai, reprezentat de avocatul Jecov Nicolai, a depus referință la cererile de recurs, prin care a solicitat declararea recursurilor depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, ca inadmisibile.

Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Comrat a pronunțat dispozitivul deciziei la 21 iulie 2022. Decizia motivată a fost expediată participanților la proces, la data de 18 august 2022 (f.d. 129).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de recurs la 30 august 2022, Topciu Nicolai a depus recurs la data de 02 septembrie 2022, iar Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus cerere de recurs la data de 16 septembrie 2022, astfel, toți recurenții s-au conformat prevederilor legale, declarând recursuri împotriva deciziei instanței de apel, în termenul stabilit de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se

invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Topciu Nicolai și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Topciu Nicolai și de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Mariana Pitic

Victor Burduh